

TLAČOVÁ SPRÁVA

Bratislava, 25. novembra 2015

Jedenásty ranking ARRA

Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA) dnes predložila v poradí už **jedenáste hodnotenie** fakúlt slovenských vysokých škôl, ktoré sa opäť opiera o verejne dostupné a overiteľné údaje o vzdelávaní a výskume jednotlivých fakúlt za rok 2014¹. ARRA, tak ako doteraz, vyvíja snahu systematicky

- **znižovať mieru informačnej asymetrie** medzi školami a ich potenciálnymi zákazníkmi.
- **poskytovať** širokej verejnosti a najmä uchádzačom o štúdium na VŠ **prehľad** zostavený na základe použitia čitateľných a všeobecne zrozumiteľných kritérií, ktorý im **pomáha rozhodnúť sa pre štúdium** na konkrétnej škole/fakulte.
- **iniciovať súťaživosť** medzi inštitúciami poskytujúcimi vysokoškolské vzdelávanie a tým aj pozitívne zmeny v slovenskom vysokom školstve.

V predloženej správe je hodnotených spolu **112 fakúlt**, resp. monofakultných škôl, z toho **104 fakúlt verejných a 8 fakúlt súkromných vysokých škôl v 11 skupinách odborov**.

V tomto roku bola čiastočne modifikovaná metodika pri kritériách týkajúcich sa publikácií a citácií v skupinách FILOZOF, TEOLOG, PEDAGOG, UMEL a PRAVO, kde bolo vďaka rozšíreniu lokálnych databáz pridané obdobie jedného roka pri publikáciách zahrnutých v CREPČ (Centrálny register evidencie publikačnej činnosti) a univerzitných knižniciach. Pri lokálnych databázach sa teda hodnotí dlhšie obdobie ako počas predchádzajúceho roka.

Napriek týmto zmenám metodiky možno konštatovať, že výrazné relatívne zmeny oproti minuloročnému rankingu boli zaznamenané len výnimočne. Z jedenástich hodnotených skupín majú všetky rovnakého lídra ako v predchádzajúcom roku a aj pri pohľade na výsledky z viacerých rokov je možné pri väčšine hodnotených fakúlt sledovať určitú mieru diferenciácie. akulty, ako napríklad Jesseniova lekárska fakulta UK, Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU, Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK, Ekonomická fakulta TUKE, či Právnická a Pedagogická fakulta z Trnavy, sú nepretržite vo vedení svojich skupín už minimálne päť rokov, čo by nebolo možné bez dlhodobého a kvalitného plnenia viacerých sledovaných kritérií.

Správa definuje medziročnú zmenu a súčasný stav. Možno konštatovať, že výrazné relatívne zmeny oproti minuloročnému rankingu boli zaznamenané

¹ resp. za obdobie rokov 2004-2014 (publikácie a citácie v medzinárodných databázach Web of Knowledge) a obdobie rokov 2008-2014 (publikácie a citácie v databáze CREPČ).

len výnimočne. Medzi najzaujímavejšie tohtoročné zistenia patrí pokračujúci pokles v počtoch doktorandov, tiež študentov denného aj externého štúdia a najmä prijímací proces a záujem o štúdium.

Sumárny počet doktorandov od roku 2011 výrazne klesá. Za posledné tri roky sa počet doktorandov znížil o viac ako štvrtinu, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje bezmála tri tisícky, a ich celkový počet je tak nižší ako v roku 2003. Tento pokles je zrejme dôsledkom zmeny financovania doktorandského štúdia zo strany Ministerstva školstva. Pokles sa začína dotýkať už aj úspešnejších fakúlt, čo môže mať negatívne dopady na budúci vedecký a výskumný potenciál celého systému. Pritom platí, že denní doktorandi tvoria takmer 60 % z celkového počtu doktorandov, čo je tiež výsledok doterajšieho vývoja.

Počty študentov prešli výraznou zmenou. Najviac študentov navštevovalo slovenské VŠ v roku 2008, kedy ich súhrnný počet presiahol hranicu 215 tisíc. Odvtedy ich celkový počet výrazne klesá – za šesť rokov o takmer 50 tisíc a žiadne ďalšie indikátory zatiaľ nenaznačujú dohľadnú zmenu daného trendu.

Počty zahraničných študentov sa za desať rokov viac ako strojnásobili. V tomto roku sa ich podiel blíži k 5 % a naďalej pokračuje v stabilnom raste, čo ukazuje na postupné otváranie sa svetu. Len pre porovnanie – podiel cudzincov na vysokých školách vo Veľkej Británii presahuje 15 % a v Českej republike 11 %. Tu ale treba poznamenať, že viac ako 6,5 % študentov v ČR tvoria Slováci, ktorých tam študuje približne 23 tisíc a ich počet sa za 10 rokov takmer strojnásobil. Zatiaľ čo teda počet Slovákov študujúcich na našich VŠ postupne klesá, ich podiel na českej študentskej populácii ešte stále vykazuje mierne stúpajúci trend.

Celkový počet študentov sa odvíja od záujmu o štúdium, náročnosti prijímacieho konania a reálneho zápisu na štúdium. Spočiatku sa na štúdium zapísalo takmer toľko študentov ako bol plánovaný počet prijatých (96 %). So stúpajúcim záujmom vysoké školy zvyšovali svoje kapacity vyjadrené plánovaným počtom prijatých, čo sa však neprejavilo úspešnosťou pri zápise. Pre posledné roky platí, že počet prijatých stagnuje. V tomto roku sa situácia ešte zvýraznila, keď sa na štúdium hlásilo už len 83 % z plánovaného počtu prijatých. Vysoké školy, s výnimkou niekoľkých fakúlt, následne rezignovali na možnosť vyberať si svojich študentov. Pôvodná 72 %-ná úspešnosť prijatia stúpla na 87 %-nú a naozaj kompetitívne prijímacie konanie ostalo už len na niekoľkých fakultách.

Pritom platí, že momentálne sa na VŠ zapisujú menej ako dve tretiny z plánovaného počtu prijatých. Spolu s relatívne stabilným počtom učiteľov a tiež aj pridelených finančných dotácií, výsledkom je, že naďalej ostáva nevyužitá výučbová kapacita slovenských vysokých škôl na úrovni viac ako jednej tretiny. To ponúka dostatočný priestor na rozvoj kvality, či už v oblasti procesu vzdelávania alebo výskumu.

Vysoké školy naďalej deklarujú rozsiahlu vzdelávaciu kapacitu, keď plánovaný počet prijatých je len o 8 % menší ako celý ročník. Keby táto situácia pretrvávala dlhodobo, znamenalo by to, že na vysokých školách by bolo miesto prakticky pre každého absolventa stredoškolského štúdia. Pravdepodobne tak bude musieť v nasledujúcich rokoch prísť k redukcii plánovaného počtu prijatých a tým aj kapacit viacerých fakúlt vysokých škôl.

Ani jedna skupina fakúlt nevykázala medziročný nárast záujmu, naopak nastal pokles. V tomto trende relatívne najlepšie vychádzajú skupiny medicínskych a poľnohospodárskych fakúlt, kde bol medziročný pokles menší ako 7 %. Na opačnej strane sa nachádzajú fakulty filozofické a ekonomické, kde bol pokles medzi 15–20 % ale najmä fakulty spoločenskovedné a právnické, ktoré zaznamenali prepád až o viac ako 20 % prihlásených. V rámci zápisu sa situácia najviac zhoršila spoločenskovedných, prírodovedných a právnických fakultách, na ktoré sa zapísalo minimálne o 10 % menej uchádzačov ako pred rokom. Pri jednom aj druhom pohľade sa medziročne najviac znížil záujem najmä o právo a spoločenské vedy, kde už uchádzači o štúdium pravdepodobne vnímajú klesajúcu pridanú hodnotu tohto typu vzdelania. Relatívne dobre sú na tom už štandardne medicínske a umelecké odbory, ku ktorým sa pridalo aj poľnohospodárstvo.

Výsledky potvrdzujú aj predtým zistený trend v rámci ktorého podiel študentov, ktorí sú na TOP fakultách naďalej kontinuálne rastie a dochádza k diferenciacii záujmu v prospech TOP fakúlt.

Obdobná je aj situácia v prípade zapísaných t.j. nových študentov, ktorých podiel na TOP fakultách od roku 2007 narástol takmer o tretinu, z 19 % na 24 %.

Podrobnejšie výsledky, spolu s tabuľkami a analýzami je možné nájsť v správe k Hodnoteniu fakúlt VŠ 2015, ktorá je dostupná na web stránke www.arra.sk.

*Tento projekt sa uskutočnil v spolupráci s
Centrom vedecko-technických informácií.*

